

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

consent
cosmopolitan turn and
democratic sentiments

COPIII ÎN PERIOADA PANDEMIEI

Raport de cercetare

**Cluj-Napoca
2020**

Cuprins

Introducere.....	3
Metodologia studiului.....	3
Rezultate.....	4
▪ Informarea copiilor despre contextul pandemiei	
▪ Impactul pandemiei asupra socializării, comunicării și petrecerii timpului liber	
▪ Gestionarea emoțiilor pe perioada pandemiei	
▪ Experiența directă a copiilor cu pandemia	
▪ Activitatea școlară în timpul pandemiei	
Concluzii.....	17
Anexa 1. Selecție de studii naționale și internaționale despre copii în timpul pandemiei	18

1. Introducere

Acest raport a fost elaborat de către echipa proiectului CONSENT: Cosmopolitan Turn and Democratic Sentiments, proiect finanțat prin EEA Grants și implementat de către o echipă de cercetare multidisciplinară din cadrul Universității Babeș Bolyai din Cluj Napoca.

Obiectivul studiului descris în acest raport a fost captarea percepțiilor copiilor în ceea ce privește situația excepțională creată de pandemia Covid 19. Studiul răspunde nevoii de a examina o categorie de populație care este rareori cuprinsă în cercetări și care, în contextul generat de pandemie, a fost profund afectată de limitările impuse de situația epidemiologică. În mod special, restricțiile legate de posibilitatea socializării cu colegii și prietenii și mutarea activității școlare în mediul online au constituit provocări importante pentru copii. Cercetarea de față a avut ca scop examinarea modului în care copiii au reacționat la aceste schimbări neanticipate și a modului în care aceștia s-au adaptat noilor circumstanțe. O atenție deosebită a fost acordată aspectelor legate de activitatea școlară din perioada semestrului 2 al anului școlar 2019-2020, interval marcat de sistarea cursurilor față în față, activitatea educațională fiind transferată în mediul online. În plus, studiul și-a propus examinarea modalității în care copiii se informează despre evoluția pandemiei și a felului în care au gestionat, din punct de vedere emoțional, această perioadă.

Studiul este însoțit și de o revizuire a unei selecții de cercetări naționale și internaționale realizate în timpul pandemiei, având ca subiect central statutul copiilor pe parcursul acestei perioade.

2. Metodologia studiului

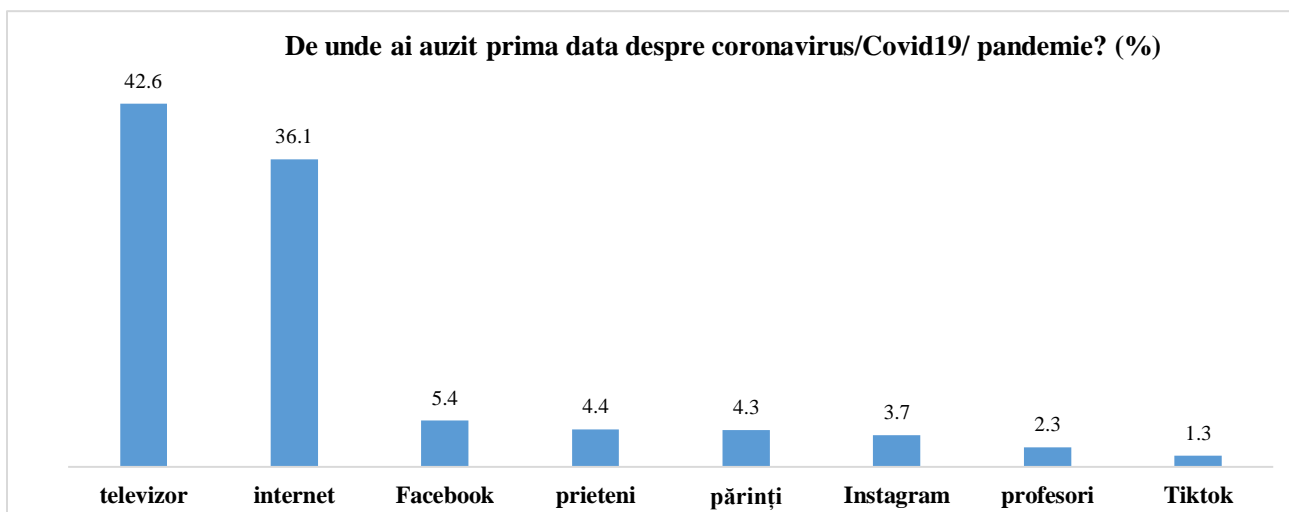
Studiul a fost realizat în perioada 26 aprilie - 14 mai 2020. Reamintim, în acest sens, că situația creată de răspândirea noului coronavirus a generat instituirea stării de urgență în România în intervalul 16 martie - 15 mai 2020.

Studiul a cuprins 4225 de respondenți, iar eșantionarea folosită a fost de conveniență, snowball și utilizând cote (de gen, județe și mediu de proveniență). La studiu au participat copii și tineri cu vârste cuprinse între 6 și 19 ani, vârsta medie a respondenților fiind 16,1 ani. Cea mai mare parte a participanților la studiu sunt elevi de liceu (78,3%), proporția elevilor de nivel gimnazial fiind de 19,6%. Restul respondenților este reprezentat de elevi din ciclul școlar primar. Din punct de vedere al genului, 49,8% dintre respondenți sunt fete, 49,6% băieți, pe când 0,6% dintre participanți au indicat o altă identitate de gen. În ceea ce privește mediul de rezidență, 48,6% dintre respondenți locuiesc în orașe, 30,1% dintre aceștia provin din sate aflate în proximitatea unor orașe, iar 21,3% locuiesc în sate ce nu se află în vecinătatea unui oraș.

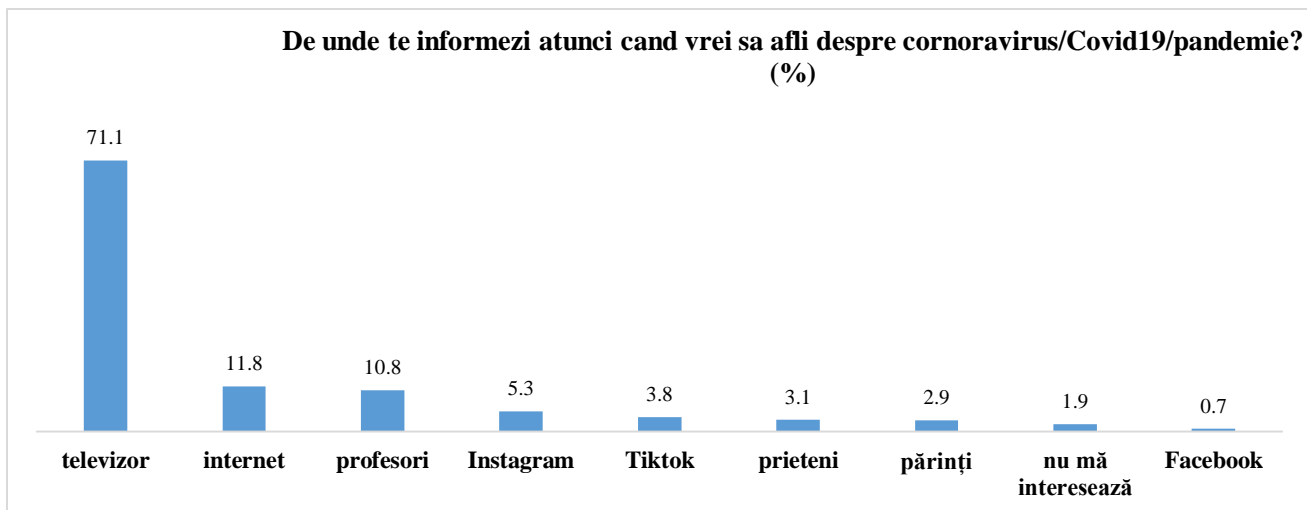
3. Rezultate

3.1. Informarea copiilor despre contextul pandemiei

Respondenții au fost întrebați de unde au auzit prima dată despre pandemie, coronavirus sau boala produsă de infectarea cu noul coronavirus. Cea mai mare parte a copiilor au indicat televizorul (42,6%), respectiv internetul (36,1%) ca fiind sursele din care au aflat prima dată despre aceste subiecte.

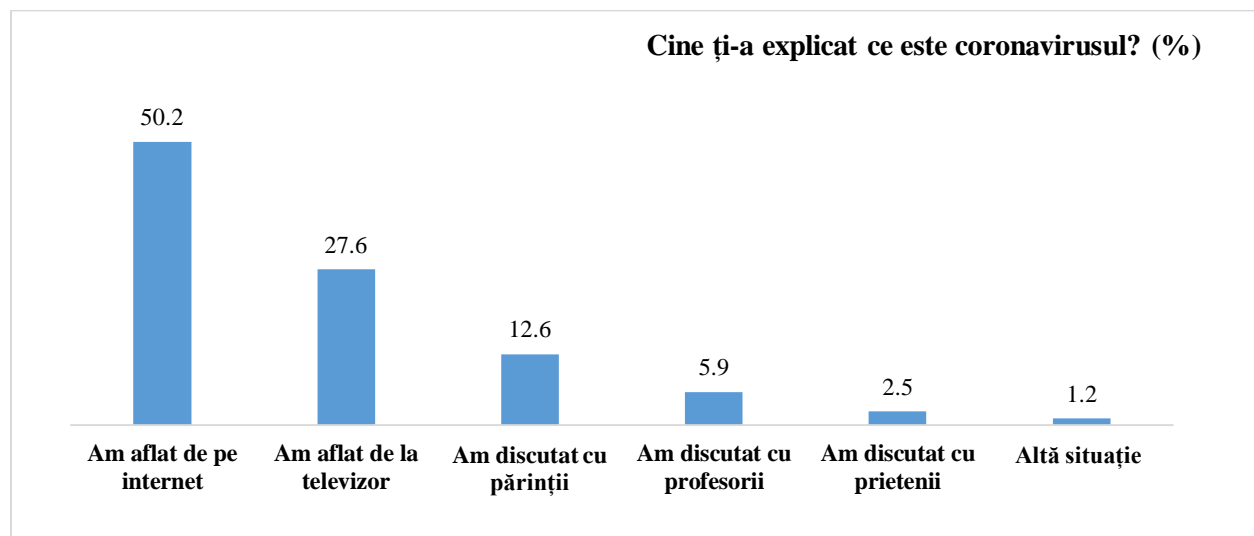

În ceea ce privește sursele predilect utilizate pentru informarea despre evoluția pandemiei sau, în general, despre noul coronavirus și boala provocată de acesta, televizorul și internetul domină din nou clasamentul rezultat în urma răspunsurilor obținute. 1,9% se declară neinteresați de subiect.

Întrebați cine le-a explicat ce este noul coronavirus, jumătate dintre tinerii respondenți au indicat internetul ca fiind sursa acestor explicații, iar mai mult de un sfert dintre ei au menționat

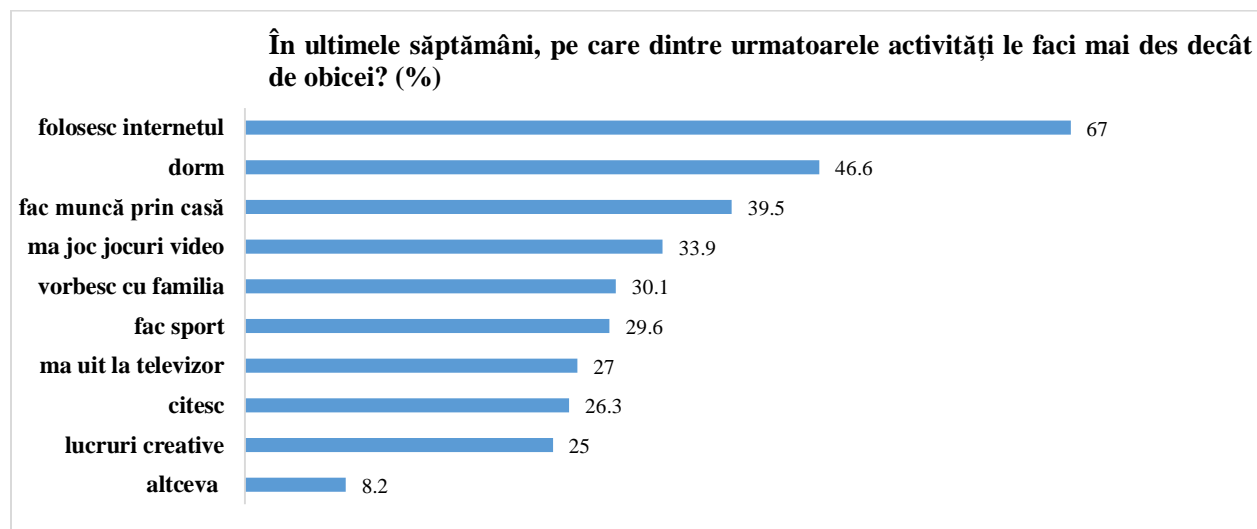
informațiile prezentate la televizor. Discuțiile cu părinții sunt, comparativ, raportate de un procent mult mai mic de copii (12,6%).

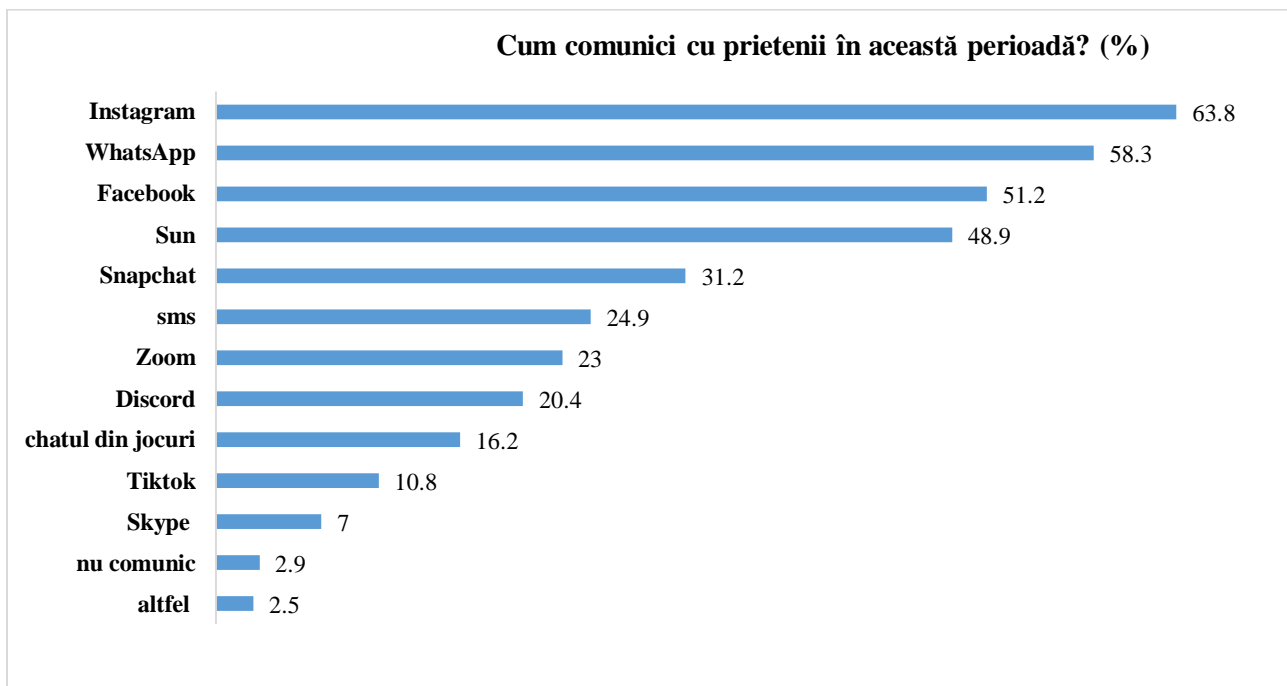
3.2. Impactul pandemiei asupra socializării, comunicării și petrecerii timpului liber

Impunerea stării de urgență la mijlocul lunii martie a adus cu sine schimbări importante în rutina tuturor, copiii fiind la rândul lor afectați de limitările generate de noile circumstanțe. În acest context, marcat de restricții de deplasare și interacțiune, comunicarea cu ceilalți și petrecerea timpului liber au avut nevoie de ajustări. Copiii participanți la sondaj au fost rugați să indice care au fost activitățile pe care le-au făcut mai frecvent decât de obicei în această perioadă.

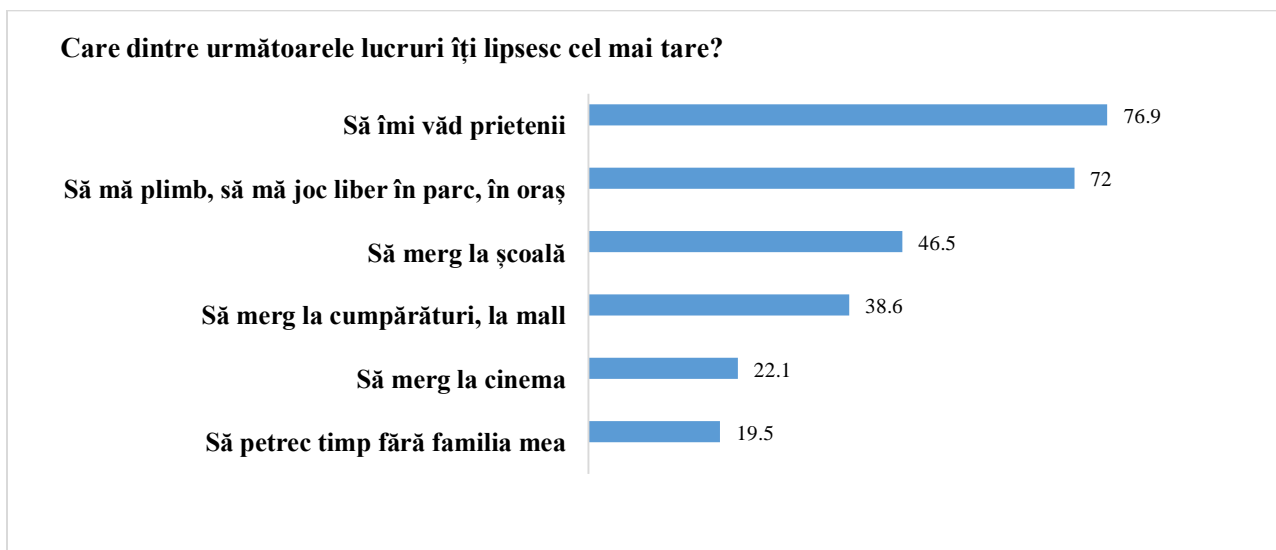
Conform răspunsurilor furnizate, perioada de la debutul pandemiei a însemnat, pentru cei mai mulți dintre ei, utilizarea mai frecventă a internetului (67%), mai multă odihnă (46,6%) și activități casnice mai dese (39,5%). De asemenea, pentru aproximativ 30% dintre copii, această perioadă a însemnat discuții mai dese cu familia și efectuarea mai frecventă de activități sportive.

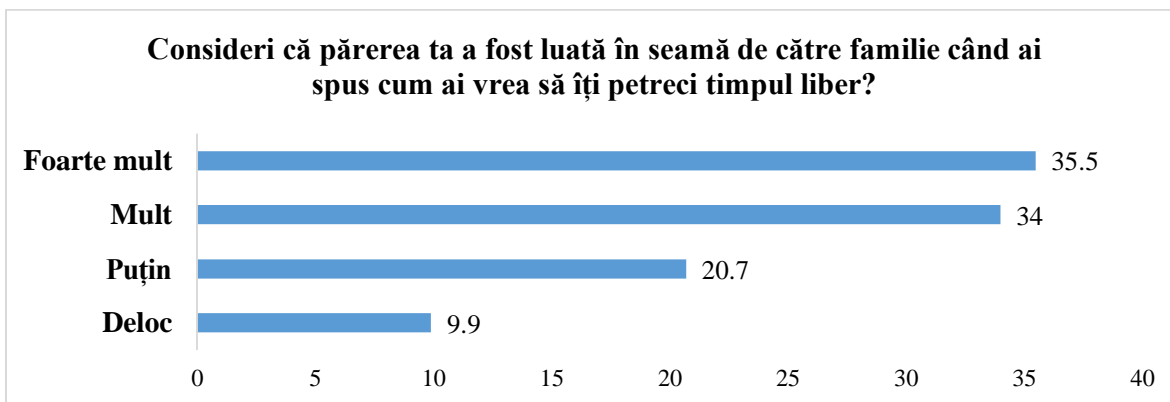
Data fiind limitarea posibilităților de socializare, copiii au fost întrebați despre felul în care au gestionat pe parcursul acestor săptămâni comunicarea cu prietenii lor. Cei mai mulți dintre ei au indicat platformele Instagram (63,8%), WhatsApp (58,3%), Facebook (51,2%) și Sun (48,9%) ca fiind modalitățile prin care mențin legătura cu prietenii lor.

O parte dintre respondenții care au indicat opțiunea ”altfel” au detaliat ulterior că modalitatea lor de comunicare s-a bazat în continuare pe întâlniri față în față cu prietenii. De altfel, cei mai mulți dintre copii (76,9%) au spus că ce le-a lipsit cel mai mult în această perioadă a fost să își vadă prietenii.

Mai mult de două treimi dintre copii au apreciat că părerea lor a fost luată în considerare de către familie în privința modului de petrecere a timpului liber (69,5% au ales variantele de răspuns *mult* sau *foarte mult*). Dat fiind contextul dificil, pe care mulți copii l-au perceput ca limitându-le drastic activitățile obișnuite, sprijinul perceput din partea familiei este extrem de important.

Chestionarul a inclus și două întrebări deschise prin care elevii au fost rugați să indice care sunt lucrurile care le-au plăcut cel mai mult în această perioadă, respectiv acele lucruri care le-au displicut cel mai puternic. Mai jos am grupat răspunsurile cele mai frecvente copiilor în categorii mai largi.

Ce le place cel mai mult în această perioadă?

- Mai mult timp personal și pentru cei apropiați (în speță mai mult timp pentru familie);
- Mai puțină presiune, ca urmare a sistării școlii față în față;
- Mai multă flexibilitate în alocarea timpului pentru școală, inclusiv pentru modul de realizare a temelor pentru școală (posibilitatea de a avea mai multe pauze între activități);
- Mai mult timp petrecut acasă;
- Faptul că nu trebuie să meargă la școală;
- Posibilitatea de a se odihni/a dormi mai mult;
- Mai mult timp pentru hobby-uri și activități pe care în mod obișnuit nu au suficient timp;
- Mai multă libertate în gestionarea timpului.

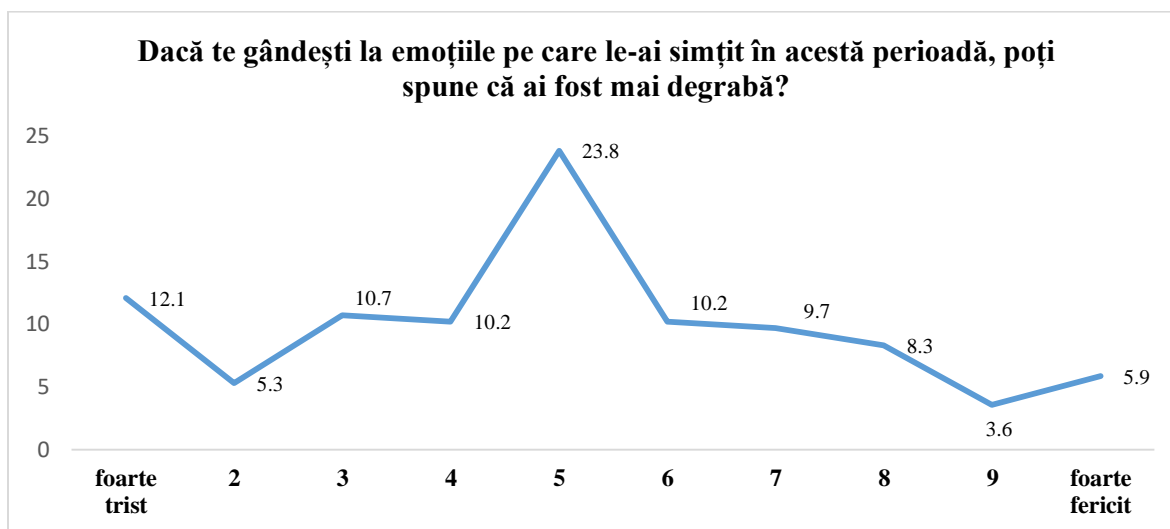
Ce le displace cel mai mult la această perioadă?

- Plictiseala și timpul prea lung petrecut acasă;
- Faptul că nu se țin ore online, modalitatea de comunicare cu profesorii implicând cu precădere fotografierea și trimiterea temelor prin platforme care nu au o componentă de interacțiune;
- Imposibilitatea de a-și întâlni prietenii, colegii, profesorii;
- Izolarea și starea de tristețe generată de aceasta;
- Încărcarea prea mare cu teme;
- Teama provocată de pandemie (mai ales teama că cineva apropiat s-ar putea îmbolnăvi);
- Sistarea activităților sportive;
- Modul în care se desfășoară orele online;

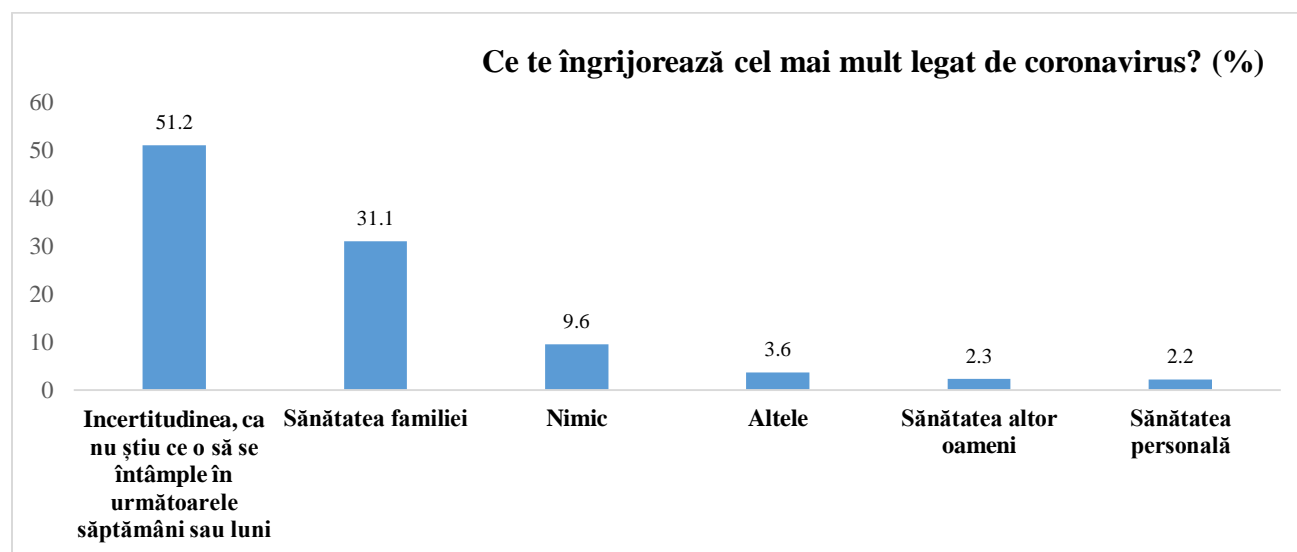
➤ Faptul că nu pot merge în oraș cu prietenii.

3.3. Gestionarea emoțiilor pe perioada pandemiei

Fie că este vorba despre efectele separării temporare de prietenii și colegi, sau despre anxietatea produsă de situația epidemiologică, impactul emoțional al acestei perioade nu este de neglijat. Figura de mai jos arată distribuția răspunsurilor la întrebarea care le solicita copiilor să își evalueze starea emoțională pe scală de la 1 la 10, unde 1 semnifică "foarte trist", iar 10 înseamnă "foarte fericit". Deși cea mai mare parte a respondenților se plasează în zona de mijloc a scalei, se poate observa că procentul celor care se declară foarte triști este dublul valorii care indică proporția de copii care s-au simțit foarte fericiți.

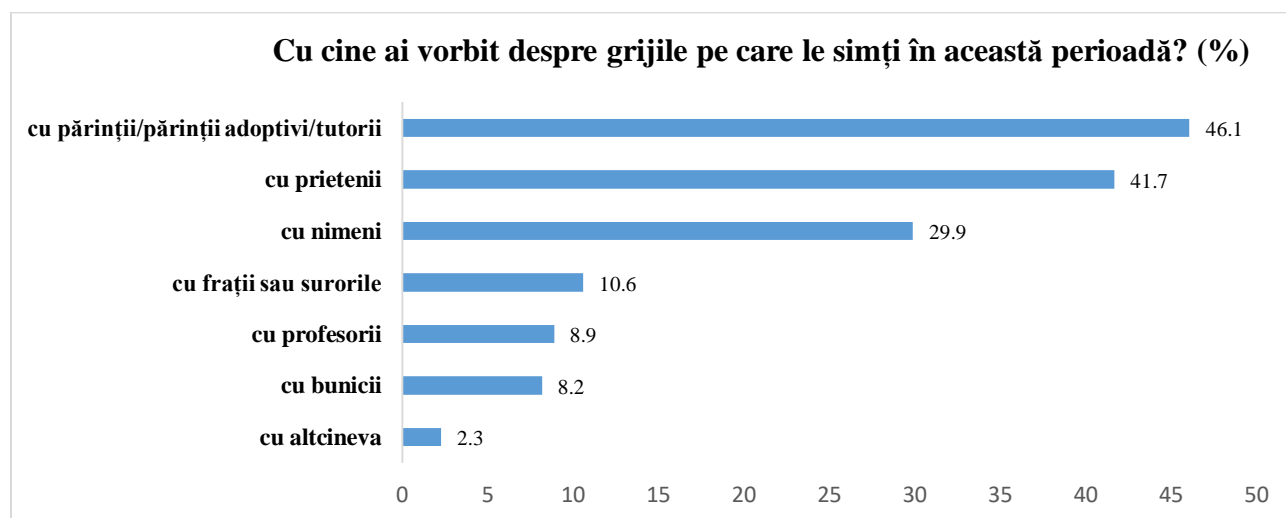

Respondenții au fost rugați să indice cea mai importantă îngrijorare legată de noul coronavirus și pericolul reprezentat de acesta.

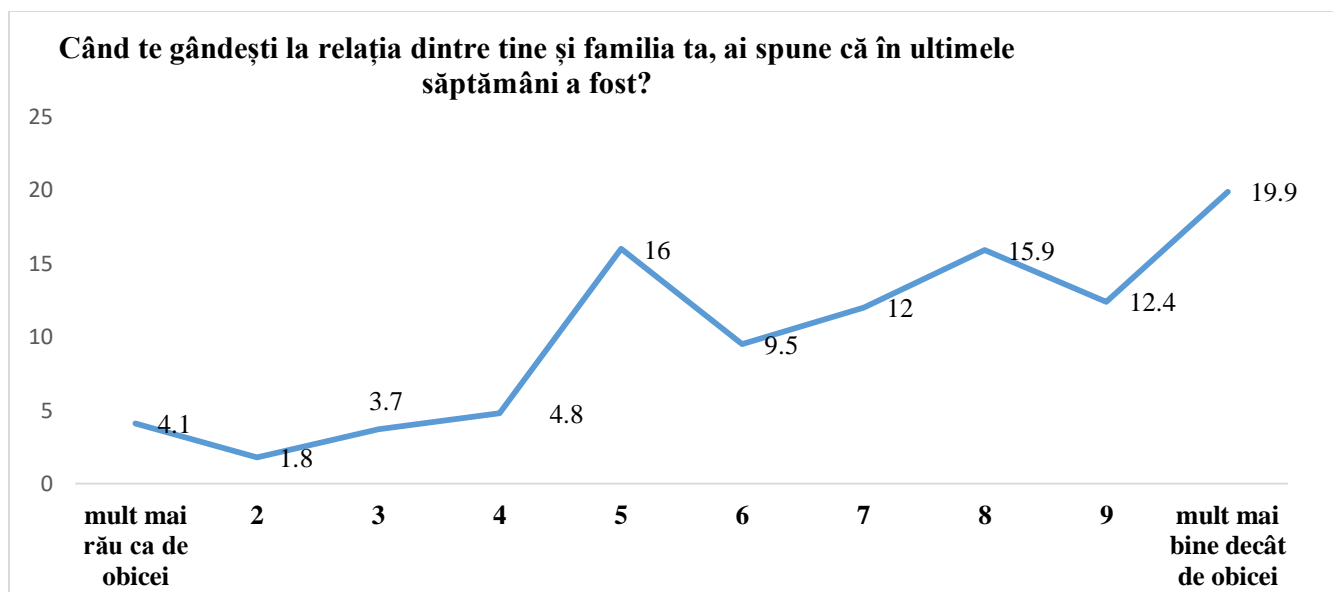

Pentru cei mai mulți dintre ei (51,2%), nesiguranța asociată contextului ambiguu creat de pandemie este cea mai mare preocupare. De asemenea, 31,1% se declară îngrijorați în legătură cu sănătatea familiei, un procent mult mai ridicat decât cei preocupați de propria lor sănătate (2,2%).

Anxietatea generată de pandemie poate fi uneori dificil de gestionat, fără sprijin din partea celor apropiați. În acest context, copiii participanți la sondaj au fost rugați să spună cu cine au discutat despre îngrijorarea resimțită pe parcursul acestei perioade neobișnuite. Cei mai mulți dintre respondenți (46,1%) au avut alături părinții/părinții adoptivi/tutorii pentru a vorbi despre preocupările legate de pandemie, iar 41,7% au discutat despre aceste lucruri cu prietenii. În jur de 30% dintre copii spun că nu au vorbit cu nimeni despre acest subiect.

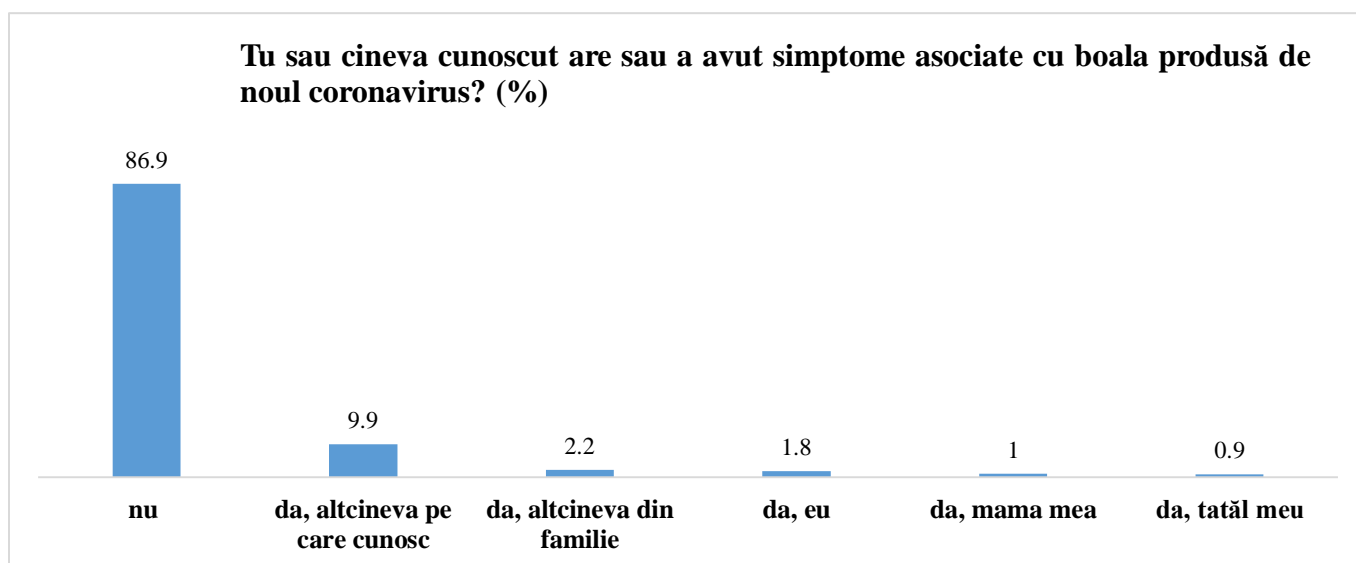
Este îmbucurător faptul că răspunsurile elevilor arată că, pentru mulți dintre ei, perioada de referință a însemnat îmbunătățirea relațiilor cu familiile din care provin, așa cum arată figura de mai jos.

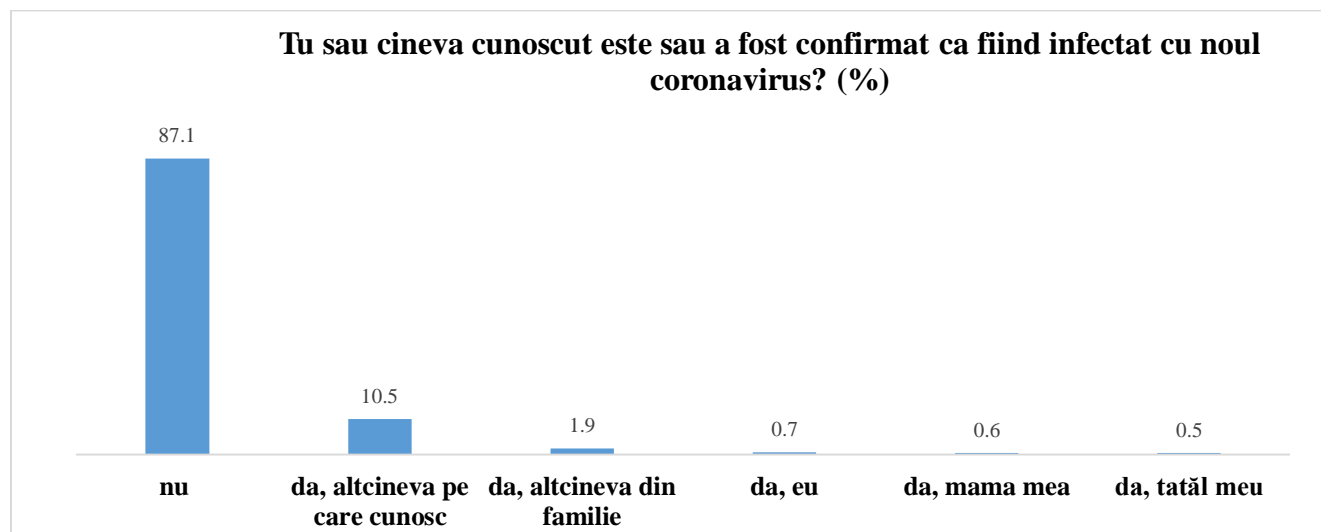
3.4. Experiența directă a copiilor cu pandemia

Chestionarul a inclus și două întrebări prin care copiii au fost rugați să semnaleze, pe de o parte dacă au cunoscut pe cineva având simptomatologia caracteristică infectării cu noul coronavirus, pe de altă parte dacă știu pe cineva confirmat ca fiind infectat cu acest virus. Trebuie, de asemenea, menționat că cei mai mulți copii au putut numi simptome caracteristice ale infecției, referindu-se îndeosebi la tuse, febră, dureri și disconfort general, oboseală, manifestări digestive.

Aproape 87% dintre copii au oferit un răspuns negativ la întrebarea ”Tu sau cineva cunoscut are/a avut simptome asociate cu boala produsă de noul coronavirus?” Pe de altă parte, 4,1% dintre ei au spus că un membru al familiei (altul decât ea însăși/el însuși) a avut astfel de simptome, iar aproape 10% cunosc pe cineva în această situație. 1,8% dintre copii s-au referit la propria persoană.

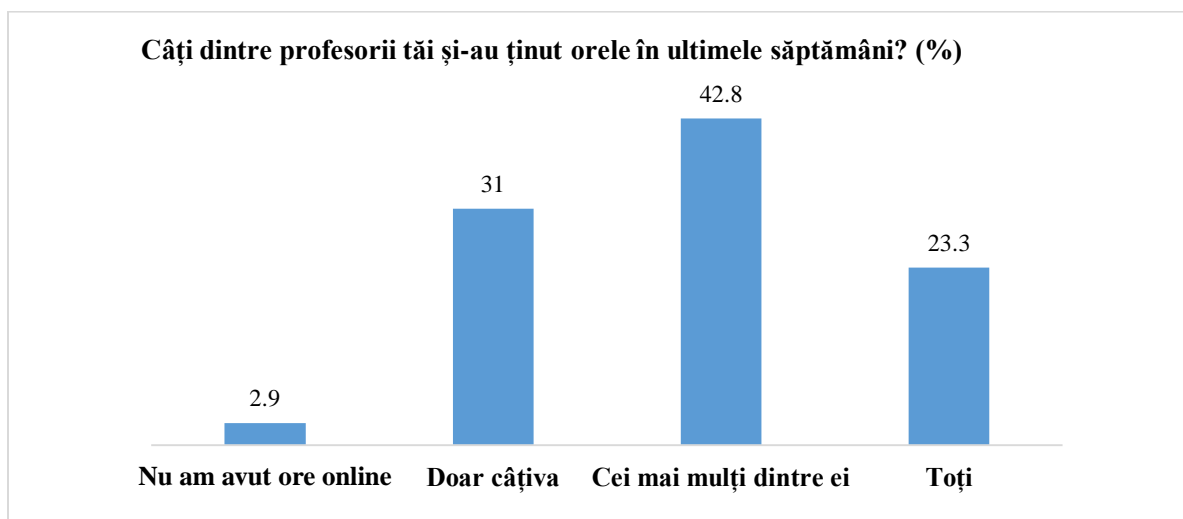

3% dintre copii spun că cineva din familie a fost confirmat ca fiind infectat cu noul coronavirus, un procent mai mic (0,7%) semnalând această situație în relație cu propria persoană.

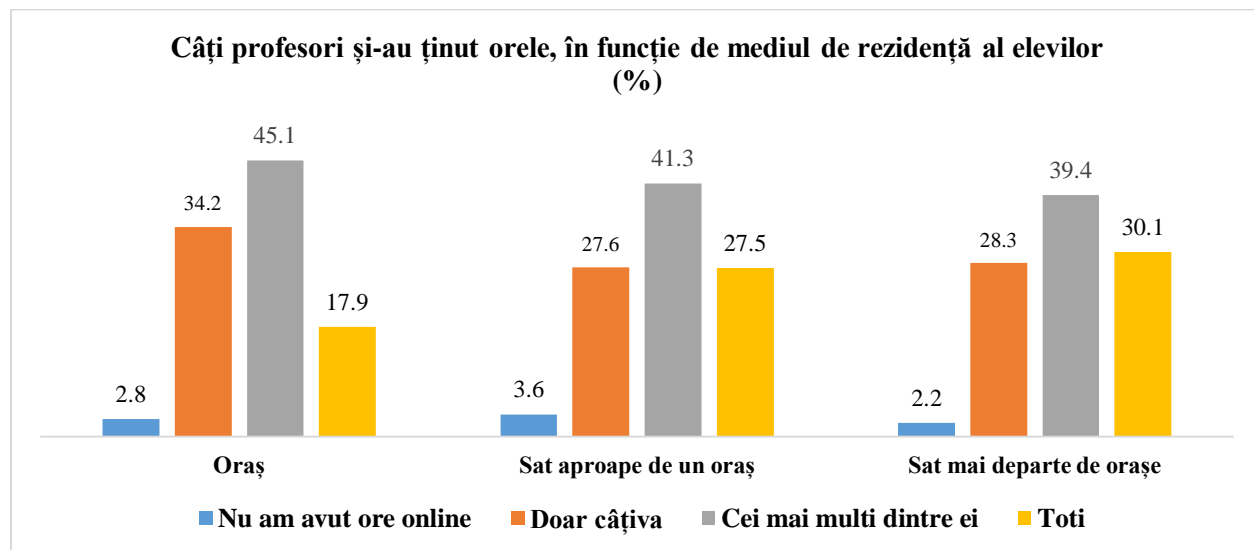
3.5. Activitatea școlară în perioada pandemiei

Mutarea activităților educaționale în mediul online a constituit o provocare pentru toți cei implicați, elevi, profesori, părinți. Sondajul a inclus câteva întrebări al căror scop a fost captarea schimbărilor importante generate de pandemie în sectorul educațional și impactul acestor modificări asupra copiilor. Figura de mai jos redă răspunsurile oferite de elevi în legătură cu modul în care profesorii lor și-au adaptat predarea la noile condiții impuse de contextul medical, în care activitatea didactică față în față a fost suspendată.

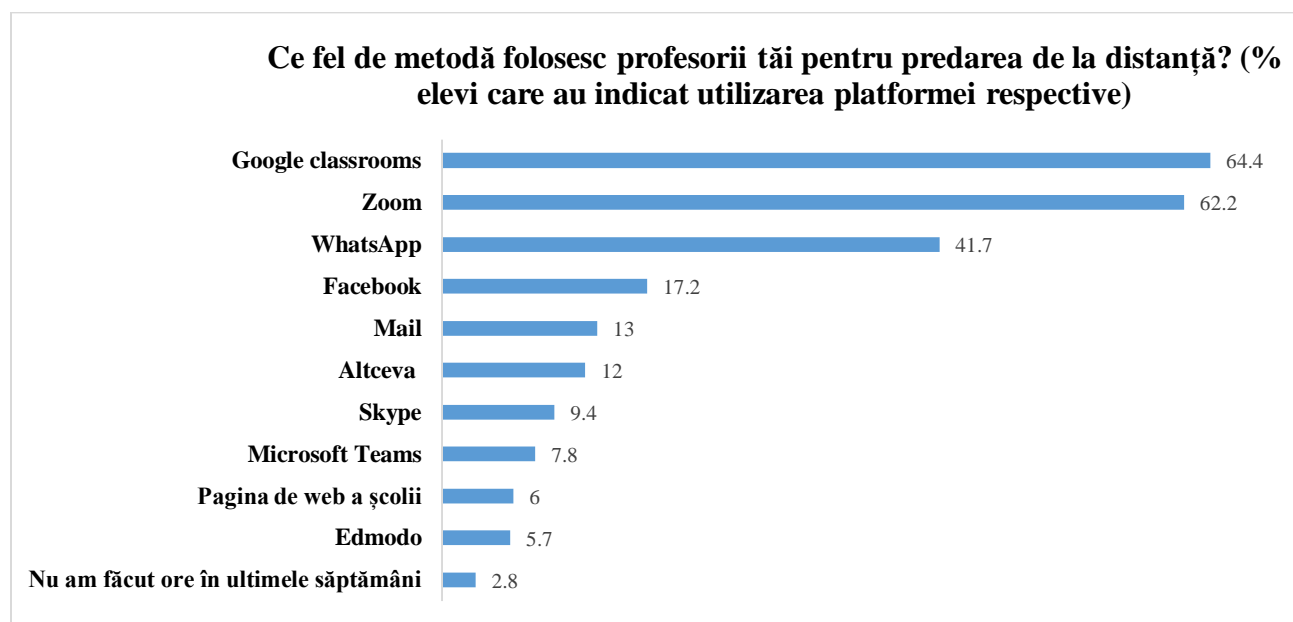

Aproximativ 43% dintre elevi declară că cei mai mulți dintre profesorii lor și-au ținut orele în săptămânile premergătoare sondajului. Situația cea mai favorabilă – cea în care toți profesorii și-au ținut orele – este raportată de 23,3% dintre respondenți. În continuarea analizei, am urmărit distribuția răspunsurilor oferite de către elevi în funcție de tipul localității în care aceștia

locuiesc. Figura de mai jos arată că procente mai ridicate de elevi care au declarat că toți profesorii și-au ținut orele se găsesc nu în orașe, ci în localitățile din mediul rural.

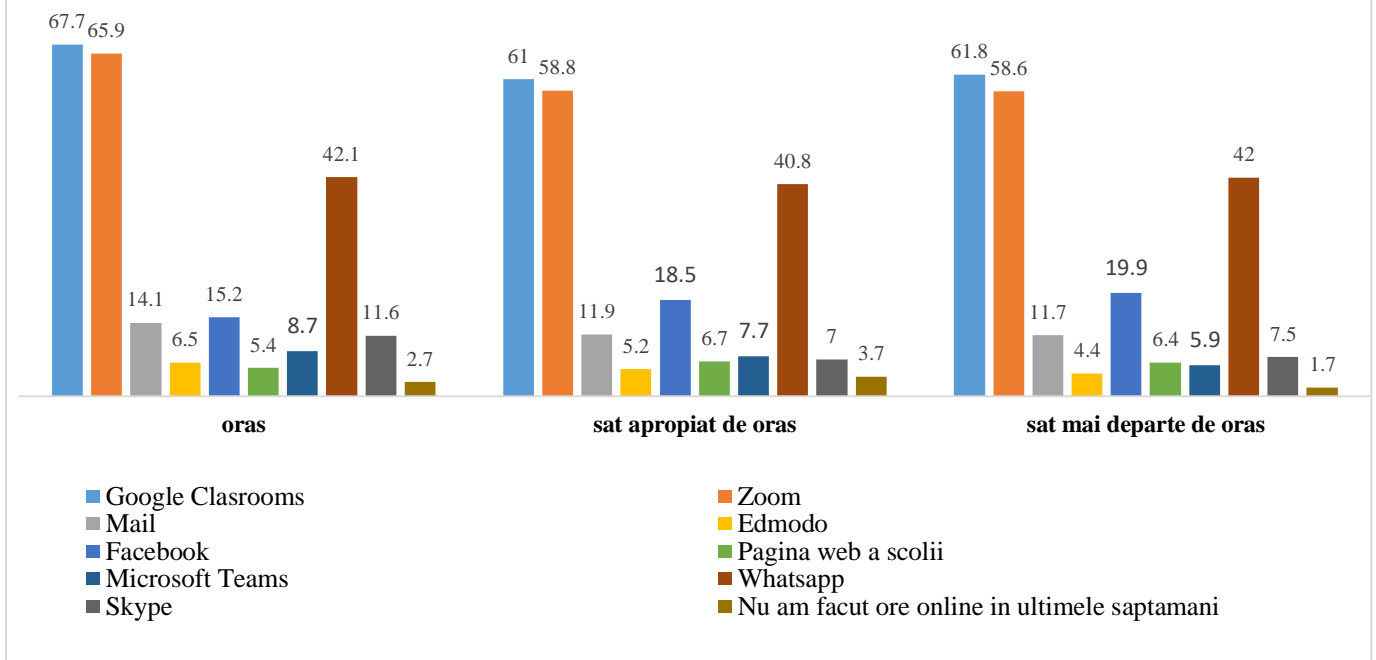

Copiii au fost întrebați ce fel de metode au utilizat profesorii lor pentru predarea la distanță, iar răspunsurile lor plasează pe primele trei locuri platformele Google Classrooms (64,4%), Zoom (62,2%), respectiv aplicația WhatsApp (41,7%).

Mai jos este reprezentată grafic distribuția răspunsurilor legate de modalitatea de predare, în funcție de mărimea localității de reședință a elevilor. Conform datelor, platformele Google Classrooms, Zoom, Skype și întrucâtva Microsoft Teams au fost mai utilizate în mediul urban decât în cazul școlilor din rural.

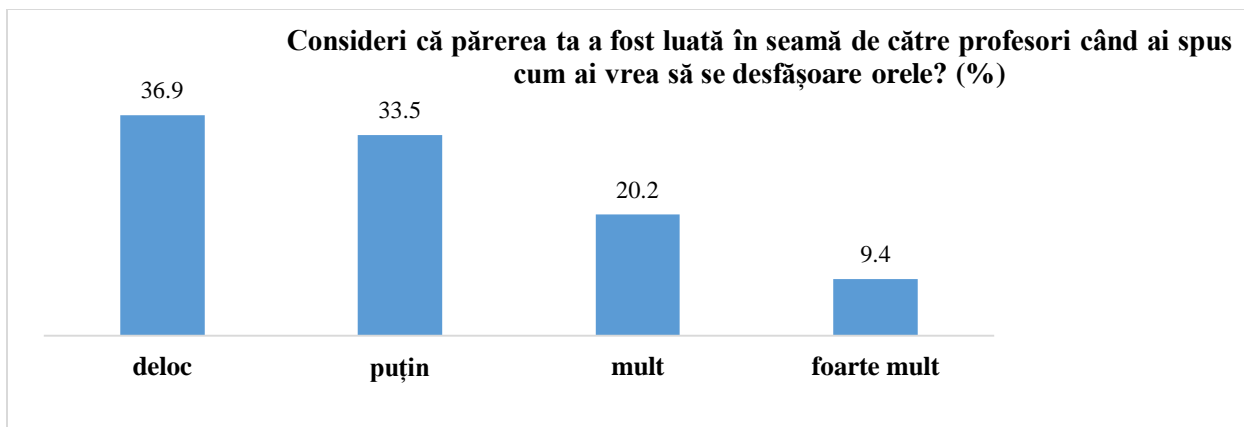
Modalitatea de desfășurare a orelor, în funcție de tipul de localitate

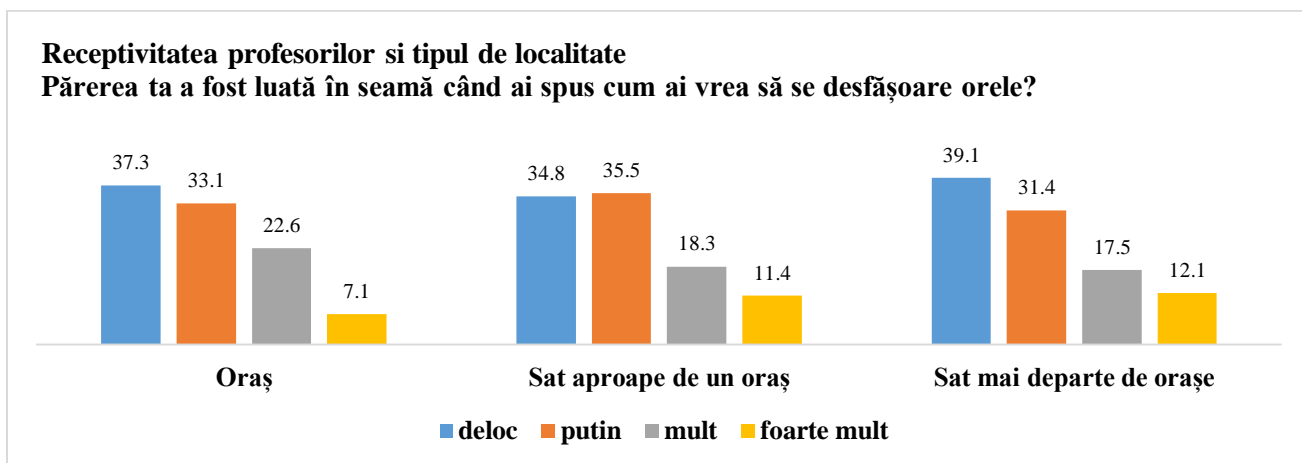
Whatsapp are o utilizare similară pentru activități didactice în toate cele trei tipuri de localități, iar Facebook pare să fi fost mai popular în mediul rural în perioada de referință.

Elevii care au indicat utilizarea, de către profesori, a altor platforme de predare (în plus față de lista furnizată) au menționat cu precădere Cisco Webex, Google Meet și Adservio. Răspunsurile elevilor la întrebările deschise indică și diverse nemulțumiri legate de modul în care s-au desfășurat activitățile de predare și evaluare în această perioadă. Câteva dintre observațiile elevilor sunt oferite spre exemplificare: “nu am avut niciodată atâtea teme”, “tot s-au schimbat platformele și m-a făcut să îmi pierd interesul”, “nu pot să zic că fac ore: fac doar la română, de 3-4 ori pe săptămână”, “nu am făcut nicio oră...ne dau niște site-uri și nu ne explică”, “mult prea multe aplicații.”

Chestionarul a inclus și o întrebare despre măsura în care profesorii au fost receptivi la opiniile elevilor despre desfășurarea orelor. Răspunsurile sunt redată mai jos.

Circa 37% dintre copii semnalează completa lipsă de receptivitate a profesorilor în legătură cu doleanțele lor despre felul cum să se deruleze predarea. Aproximativ 30% dintre elevi au fost însă într-o situație mai favorabilă, așa cum se poate observa în reprezentarea grafică de mai sus. Am urmărit acest aspect și din punct de vedere al eventualelor variații în funcție de localizarea școlii elevilor. Mai jos sunt detaliate răspunsurile elevilor cu referire la tipul de localitate din care provin.

Procentele de elevi care au ales opțiunile de răspuns *mult* și *foarte mult* sunt aproape identice la nivelul celor trei tipuri de localități: 29,7% în orașe și în satele din proximitatea orașelor, respectiv 29,6% în satele mai îndepărtate de orașe. Diferența cea mai mare între procentele de elevi care raportează situația cea mai favorabilă (profesorii au ținut în foarte mare măsură cont de opinia copiilor) este între orașe (7,1%) și satele aflate la depărtare de localități urbane (12,1%).

Elevii au fost întrebați despre modul în care, pe parcursul unei zile obișnuite, timpul lor este alocat parcurgerii orelor online, respectiv efectuării temelor de casă. Figura de mai jos arată că cea mai mare parte dintre elevi alocă circa 2-3 ore temelor (39,3%), respectiv parcurgerii orelor online (44,6%), pe când circa un sfert dintre ei petrec 4-5 ore atât pentru teme, cât și pentru orelor online. Procentele de elevi care dedică mai mult de 6 ore zilnic acestor două activități au sunt

comparativ mai reduse (13,3% teme, 7,3% ore online). În acest sens, un studiu IRES¹ arăta, în primăvara acestui an, că peste un sfert dintre elevi petrec cel puțin 4 ore zilnic pentru efectuarea temelor.

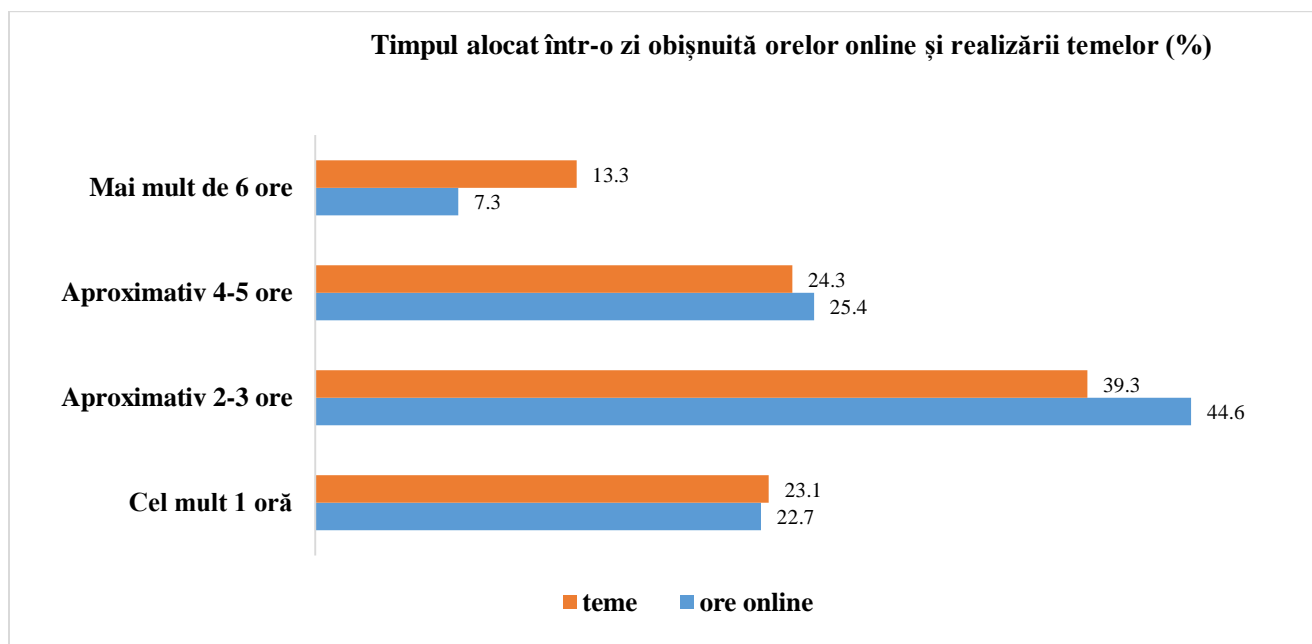
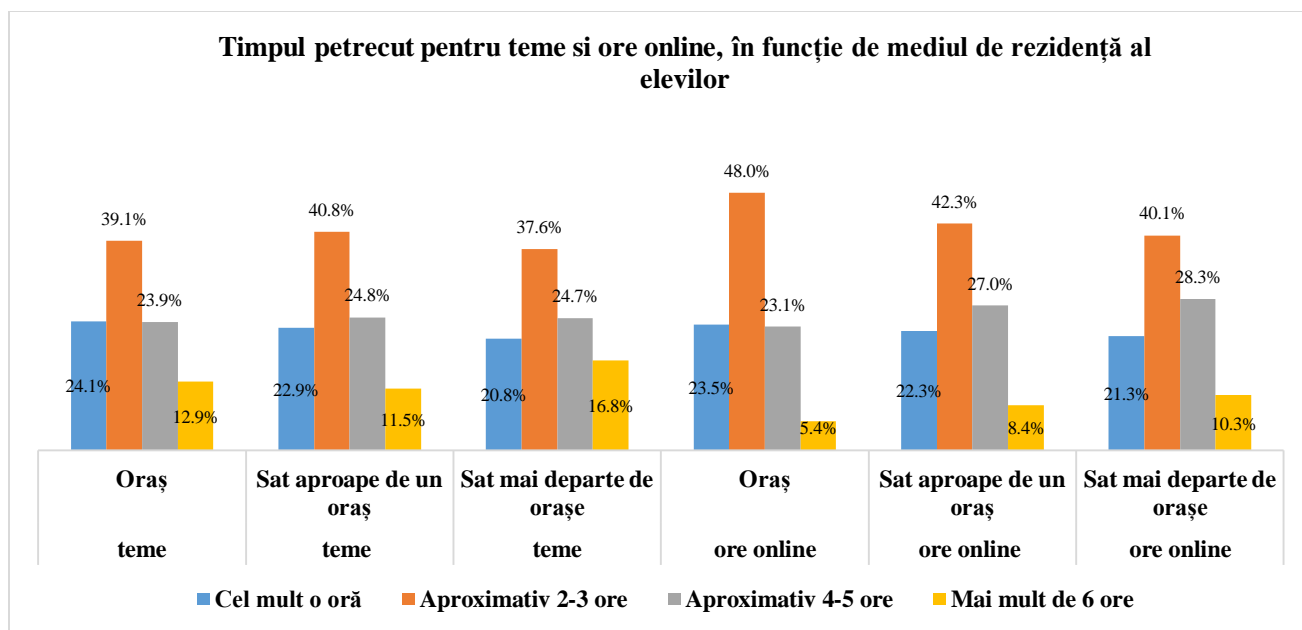

Figura următoare detaliază modul în care elevii își alocă timpul pentru activitățile educaționale, în funcție de tipul de localitate din care provin. Se poate observa că, atât în ceea ce privește orelor online, cât și referitor la efectuarea temelor, în satele aflate la distanță de orașe, procentele de elevi care spun că petrec mai mult de 6 ore pentru aceste activități au valorile cele mai ridicate.

¹ IRES, "Școala în stare de urgență. Accesul copiilor școlari din România la educația online, Studiu național, Aprilie 2020". Online la <https://ires.ro/articol/394/accesul-copiilor--colari-din-romania-la-educa%C8%9Bie-online-->

Tranziția cu succes a activității didactice în online este importantă, atât retrospectiv – cu referire la semestrul 2 al anului școlar 2019-2020 – cât și în perspectivă, dat fiind caracterul dinamic al situației epidemiologice, care poate genera nevoia ca un număr crescând de școli să adopte temporar sistemul de predare hibrid sau chiar exclusiv de la distanță. În acest sens, tabelul de mai jos detaliază modul în care profesorii elevilor cuprinși în sondaj și-au ținut orele în perioada aprilie-mai, în funcție de localizarea școlii pe județe.

Au fost marcate cu culoarea verde ilustrările care denotă situațiile cele mai favorabile (procente nule de copii care semnaleză că nu au avut ore online și procente ridicate care spun că toți profesorii și-au ținut orele în ultimele săptămâni premergătoare sondajului), iar culoarea roșie corespunde descrierilor cele mai nefavorabile (procente ridicate de elevi care spun că nu au avut ore online, respectiv procente reduse de elevi care spun că toți profesorii lor au ținut cursurile).

Tabel 1: Câți profesori și-au ținut orele, conform răspunsurilor oferite de elevi (%), în funcție de județ

	Județ	Nu am avut ore online	Doar câțiva dintre ei	Cei mai mulți dintre ei	Toți
1	Alba	3,8	32,7	48,1	15,4
2	Arad	2,3	37,2	37,2	23,3
3	Argeș	2,1	27,7	40,4	29,8
4	Bacău	2,6	30,2	42,2	25
5	Bihor	1,2	27,9	51,2	19,8
6	Bistrița Năsăud	1,5	27,9	44,1	26,5
7	Botoșani	1,2	31,3	43,4	24,1
8	Brașov	3,2	35,5	33,9	27,4
9	Brăila	2,2	43,5	23,9	30,4
10	Buzău	2,2	24,2	51	22,6
11	Caraș Severin	-	32,1	42,9	25

12	Călărași	-	24	32	44
13	Cluj	2,3	37,4	36,6	23,7
14	Constanța	-	35,6	39,7	24,7
15	Covasna	-	28	32	40
16	Dâmbovița	2	26	44	28
17	Dolj	9,3	37,2	34,9	18,6
18	Galați	3,2	36,6	35,5	24,7
19	Giurgiu	-	38,5	38,5	23,1
20	Gorj	-	36,4	47,7	15,9
21	Harghita	5,9	29,4	35,3	29,4
22	Hunedoara	4,4	24,4	48,9	22,2
23	Ialomița	-	37	48,1	14,8
24	Iași	4,4	25,6	47,8	22,2
25	Ilfov	-	26,7	56,7	16,7
26	Maramureș	2,9	34,8	42	20,3
27	Mehedinți	5	35	50	10
28	Mureș	3,5	31,6	47,4	15,5
29	Neamț	3,7	24,7	51,9	19,8
30	Olt	6,1	30,6	49	14,3
31	Prahova	4,2	30,2	42,7	22,9
32	Satu Mare	-	32,5	52,5	15
33	Sălaj	-	31,7	41,5	26,8
34	Sibiu	-	50	23,8	26,2
35	Suceava	3	34,8	34,8	27,4
36	Teleorman	7,4	40,7	25,9	25,9
37	Timiș	5,8	26,9	44,2	23,1
38	Tulcea	3,7	37	51,9	7,4
39	Vaslui	1,3	27,6	47,4	23,7
40	Vâlcea	9,5	14,3	47,6	28,6
41	Vrancea	-	31,6	44,7	23,7
42	București	2,3	27,6	42,5	27,6

Județele cu cele mai ridicate procente de elevi care spun că nu au avut ore online sunt Vâlcea (9,5%), Dolj (9,3%) și Teleorman (7,4%). Cele mai mici procente de elevi în cazul cărora toți profesorii și-au ținut orele sunt Tulcea (7,4%), Mehedinți (10%) și Satu Mare (15%). O perspectivă mai optimistă este oferită de elevii din 12 județe în care niciun elev nu a indicat absența orelor online în perioada de referință (coloana 3, celulele marcate cu verde). Procentele cele mai ridicate de elevi conform cărora toți profesorii și-au ținut orele se găsesc în județele Călărași (44%), Covasna (40%) și Brăila (30,4%).

Respondenții au fost întrebați despre situația familiei lor din punct de vedere al statutului ocupațional al membrilor acesteia, cu accent asupra a două aspecte: munca în străinătate și șomajul tehnic. Răspunsurile elevilor indică următoarele situații:

- Cel puțin un membru din familia mea este în șomaj tehnic: **65,5%**
- Cel puțin un membru din familia mea muncește în afara țării: **39,3%**

Situația ocupațională a familiei, înțeleasă în sensul descris mai sus, nu influențează modul în care elevii au fost expuși la activitățile educaționale din timpul pandemiei.

3.6. Concluzii

Secțiunile tematice acoperite în acest raport permit punctarea câtorva aspecte importante care descriu impactul pandemiei asupra copiilor.

- Din punct de vedere al informării despre coronavirus și pandemie, televizorul și internetul sunt sursele primare utilizate de către copii.
- În contextul creat de pandemie - mutarea școlii în spațiul online și limitarea posibilităților de deplasare și interacțiune față în față - frecvența utilizării internet-ului a crescut în rândul copiilor; în plus, copiii au profitat de această perioadă pentru a beneficia de mai multă odihnă decât în mod obișnuit.
- Copiilor le-au lipsit cu precădere posibilitatea de a-și întâlni prietenii și ieșirile la plimbare și în oraș.
- Incertitudinea generată de situația fără precedent creată de pandemie a fost resimțită de mare parte dintre copii; aceștia și-au împărtășit îngrijorările cu precădere părinților și prietenilor. De altfel, pentru mulți dintre copii, perioada pandemiei a însemnat construirea unei relații mai bune cu familia.
- Ajustările pe care copiii au trebuit să le opereze în gestionarea timpului și activităților zilnice în noul context creat de pandemie și de starea de urgență au fost suplimentate de schimbările generate de sistarea cursurilor școlare față în față.
- Circa 23% dintre elevi spun că toți profesorii lor și-au ținut orele în săptămânile premergătoare sondajului, iar 42,8% că cele mai multe dintre cadrele didactice au făcut acest lucru. Situația în care toți profesorii și-au ținut orele este raportată în procente mai ridicate de către elevii din localitățile rurale.
- Cei mai mulți dintre elevi au menționat Google Classrooms, Zoom și WhatsApp ca fiind modalitățile predilecte utilizate de profesori în activitatea de predare.
- Elevii nu au fost în totalitate mulțumiți de modul în care profesorii au gestionat predarea online, așa cum reiese din răspunsurile la întrebările deschise din chestionar. În speță, modificarea frecvență a platformelor utilizate, predarea fără componentă interactivă și numărul mare de teme se regăsesc des în observațiile elevilor.
- Cei mai mulți dintre elevi alocă circa 2-3 ore temelor, respectiv parcurgerii orelor online.
- În jur de 30% dintre copiii participanți la studiu au avut profesori receptivi la opiniile elevilor în legătură cu modul în care aceștia din urmă ar dori să se desfășoare orele.

ANEXA 1. Selecție de studii naționale și internaționale despre impactul pandemiei asupra copiilor

ROMÂNIA

UNICEF (2020) Evaluarea rapidă a situației copiilor și familiilor, cu accent pe categoriile vulnerabile, în contextul epidemiei de COVID-19 din România (studiu coordonat de Gabriel Vockel și Viorica Ștefănescu), UNICEF România, București, <https://uni.cf/32Lk4xR>.

Rezumat:

Această evaluare rapidă a fost realizată în baza unui parteneriat între UNICEF în România și Centrul pentru Educație și Dezvoltare Profesională Step-by-Step, Terre des Hommes România, Centrul pentru Politici și Servicii de Sănătate și Consiliul Tinerilor Instituționalizați. Evaluarea a fost realizată pe baza unui set de date calitative culese prin intermediul autorităților publice de la nivel comunitar (lucrători comunitari - asistent social, asistent medical comunitar, mediator sanitar, consilier școlar, mediator școlar), actori relevanți la nivel local (primar, medic, director de școală și cadre didactice, preot) și județean (Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului - DGASPC, Direcția de Sănătate Publică DSP, Inspectoratul Școlar Județean - ISJ, Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională - CJRAE, Consiliul Județean - CJ), reprezentanți ai societății civile (care lucrează cu categorii vulnerabile), precum și personal al instituțiilor de tip rezidențial (șef de centru, asistent social, educator). Datele au fost culese telefonic, utilizând un instrument online, și au fost anonimizate înaintea analizei statistice.

Obiectivele acestei evaluări sunt acelea de a identifica cele mai vulnerabile categorii afectate de instaurarea stării de urgență și a izolării la domiciliu și de a evidenția principalele provocări cu care se confruntă copiii și familiile vulnerabile în accesarea serviciilor medicale, sociale, educaționale și de a propune soluții pentru depășirea acestora. Studiul vizează comunități din județele Bacău (Moinești, Corbasca, Buhuși), Brașov (Săcele, Brașov, Budila), Ilfov (Pantelimon, Mogoșoaia, Ștefănești de Jos) și Dolj (Goiești, Coțofenii din Față, Vârtopu). Înainte de declararea pandemiei și instaurarea stării de urgență, România înregistra a doua cea mai ridicată proporție de populație aflată în risc de sărăcie sau excluziune socială (32,5% conform datelor Eurostat din 2018). Această realitate afectează cu precădere copiii, România având și procentul cel mai mare de copii aflați în risc de sărăcie sau excluziune la nivel european: 38,1% în 2018. Aceștia sunt extrem de vulnerabili în cazul unei crize economice și a unei crize sanitare, și așa cum vom vedea, au fost categoria cea mai afectată și deprivată într-un context în care accesul la tehnologie, produse de igienă și condiții decente de locuire au devenit cruciale.

Evaluarea s-a derulat în patru etape, la un interval de 10 zile distanță, iar datele au fost culese cu ajutorul unui ghid de interviu semi-structurat aplicat prin intermediul unei platforme de sondaje online. Categoriile cele mai afectate de către pandemia COVID-19 sunt reprezentate de copiii provenind din familii care trăiesc în sărăcie, copiii de etnie romă, copiii ai căror părinți sunt plecați la muncă în străinătate și copiii cu dizabilități. Aceștia trăiesc de regulă în risc de sărăcie sau în sărăcie accentuată, în locuințe supraaglomerate, fără acces la produse de igienă, de multe

ori în grija bunicilor sau în grija unor adulți care nu le pot oferi îngrijirea corespunzătoare necesară într-o astfel de situație.

Reducerea accesului la servicii educaționale, sociale, medicale, precum și pierderea locului de muncă sau restrângerea opțiunilor adulților de a găsi un loc de muncă într-un context în care multe activități economice au fost întrerupte, au accentuat această situație, ducând deseori la tensiuni în familie și violență domestică. Studiul a evidențiat faptul că informația despre epidemie nu este suficient înțeleasă în comunitățile de romi, comunități care se confruntă totodată și cu lipsa informațiilor de unde pot accesa ajutor, și cu izolarea sau distanțarea de mediatori sanitar, mediatori școlari sau experți romi care i-ar putea ajuta. La toate aceste lipsuri se adaugă lipsa de acces la hrană corespunzătoare, apă și condiții de igienă, precum și discriminarea populației de etnie romă.

O altă categorie extrem de vulnerabilă sunt copiii instituționalizați din centrele rezidențiale. Cu toate acestea doar doi dintre cei șapte respondenți care lucrează în centrele rezidențiale consideră că unul dintre grupurile vulnerabile cele mai afectate de pandemia COVID-19 este cel al copiilor instituționalizați. Principalele probleme subliniate de aceștia sunt lipsa materialelor igienico-sanitare destinate copiilor și personalului precum și accesul la soluții integrate de învățare – un spațiu corespunzător, acces la tehnologie, suport educațional din partea personalului specializat.

De asemenea, accesul la educație și consiliere vocațională au fost îngreunate anul acesta pentru elevii din anii terminali – care au avut dificultăți în pregătirea și susținerea examenelor. În ceea ce privește serviciile publice, criza sanitară provocată de COVID-19 a afectat puternic serviciile medicale și accesul la servicii medicale pentru persoanele cu afecțiuni cronice, din cauza realocării resurselor pentru primirea și tratarea persoanelor infectate cu noul coronavirus.

Copiii cu dizabilități și boli cronice au avut dificultăți în a accesa servicii medicale specializate, fiind nevoiți să amâne sau să suspende anumite tratamente sau consultări. Un alt serviciu medical care a subliniat lipsurile cu care se confruntă cele mai vulnerabile categorii a fost medicina de familie. Cabinetele medicilor de familie și-au suspendat activitatea față-în-față cu pacienții, orientându-se spre consultații online și telefonice. Acest lucru a ridicat nenumărate bariere în accesarea serviciilor medicale comunitare pentru copiii din comunități marginale sau aflate în risc de sărăcie. Consultațiile la medicul de familie reprezintă categoria de servicii pe care respondenții o consideră a fi cea mai afectată (27 de răspunsuri), urmată de consultațiile la medicul de specialitate (13 răspunsuri), serviciile de reabilitare (4 răspunsuri), vaccinarea (4 răspunsuri), serviciile parentale (2) și serviciile postnatale (1). Serviciile educaționale sunt alt serviciu puternic afectat de criza sanitară. Mutarea învățământului în întregime în mediul online împreună cu lipsa de suport din partea guvernului pentru profesori și elevi a subliniat inegalitățile digitate cu care se confruntă copiii aflați în risc de sărăcie din România.

Pe lângă pregătirea insuficientă a profesorilor în pregătirea orelor online, și lipsa de competențe digitale a părinților, elevii s-au confruntat cu accesul scăzut la tablete, conexiune la internet și aparatură electronică necesară orelor online. Pentru remedierea acestor lipsuri, autorii propun o serie de măsuri suplimentare care pot fi structurate în cinci direcții de acțiune: a) asigurarea bunurilor de bază și acordarea de suport financiar cazurilor familiilor în nevoie; b) acordarea de suport lucrătorilor comunitari și asigurarea echipamentelor de protecție necesare furnizării de servicii în comunitate; c) supravegherea mai atentă a copiilor de către părinți; d) dezvoltarea învățământului online și creșterea accesului copiilor defavorizați la acest tip de conținut; e) informarea și educarea populației cu privire la implicațiile pandemiei COVID-19.

Aceste măsuri trebuie să devină însă una dintre preocupările constante ale autorităților pentru a deveni eficiente. Ele trebuie să continue și după ridicarea stării de urgență și stării de alertă pentru a crește șansele copiilor din comunități aflate în risc de sărăcie să aibă acces la educație de calitate și servicii medicale și sociale adecvate.

IRES (2020) Înapoi la școală: Școala în pandemie. Sondaj de opinie, August, IRES România: <https://ires.ro/articol/408/inapoi-la-coala---%C8%99coala-%C3%AEn-pandemie>.

Rezumat:

În ciuda eforturilor pe care le face guvernul României de a convinge opinia publică că deține controlul situației actuale și că a luat măsurile necesare pentru începerea anului școlar în condiții de siguranță, în realitate vedem că școlile din România se află la limita desfășurării unor activități educaționale normale. Cele mai multe școli sunt fie supraaglomerate, fie depopulate și lipsite de dotări esențiale precum apă curentă, instalații sanitare și căldură. Pentru niciuna dintre aceste școli, cele trei scenarii în culori avansate de către Ministerul Educației și Cercetării (MEC), nu oferă soluții ajustate și realiste. Pentru a afla cum percep părinții această situație, IRES a consultat peste 1.100 de părinți cu copii școlari din întreaga țară, discutând cu aceștia despre temerile generate de această situație și despre felul în care aceștia văd școala românească în această perioadă și în general. Studiul a fost realizat în parteneriat cu [Fundația Viață și Lumină](#), [Federația Părinților și Aparținătorilor Legali](#) și portalul specializat în educație [EDUPEDU](#).

Principalele concluzii ale studiului:

Analiza datelor colectate ne indică faptul că pentru părinți, prioritatea zero în contextul actual este sănătatea copiilor. În condițiile acestei pandemii, 8 din 10 părinți doresc să fie implicați direct în decizia participării fizice a copilului la școală, pentru a se asigura că iau cea mai bună și informată decizie în ce privește viitorul copiilor și al familiilor lor. Tot din această analiză vedem că 40% dintre elevi învață în școli supraaglomerate, mergând la școală în două sau mai multe schimburi. Acest context pune probleme serioase distanțării sociale și ridică nenumărate întrebări cu privire la eficiența măsurilor luate de guvern. Părinții chestionați și-au exprimat îngrijorarea cu privire la acest lucru, realizând faptul că profesorii nu au pârghiile necesare impunerii acestora. Printre cele mai importante cereri ale părinților sunt:

- distanță fizică dintre elevi de minim 1,5 m,
- asigurarea condițiilor de igienă,
- rezolvarea supra-aglomerării școlare.

Părinții sunt de asemenea de acord ca școala să înceapă în sistem hibrid acolo unde numărul de infectări este mare.

Idoiaga, Nahia, Berasategi, Naiara, Eiguren, Amaia și Maitane Picaza (2020) "Exploring Children's Social and Emotional Representations of the COVID-19 Pandemic", *Frontiers in Psychology*, 12 August 2020 | <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.01952>.

Rezumat:

Cercetarea realizată de Nahia Idoiaga, Naiara Berasategi, Amaia Eiguren și Maitane Picaza (2020) își propune să înțeleagă modul în care copiii percep și își reprezintă riscurile generate de pandemia actuală și felul în care au reacționat la măsurile de distanțare și izolare impuse în Spania la începutul anului. Studiul a fost realizat în nordul Spaniei, în provincia autonomă a Țării Bascilor. Spania a cunoscut unele dintre cele mai drastice măsuri de izolare la domiciliu din Europa și s-a confruntat săptămâni la rând cu rate foarte ridicate de infectare cu noul coronavirus.

Studiul s-a derulat în perioada 30 martie -13 aprilie 2020 și a surprins răspunsurile a 228 de copii, cu vârsta cuprinsă între 3 și 12 ani. Respondenții au în medie 7 ani și sunt destul de echilibrat distribuiți din punct de vedere al genului - 52, 21 % fete și 47,79% băieți. Datele au fost colectate printr-un chestionar care inițial a fost trimis școlilor, care l-au distribuit părinților, pentru ca acesta să fie aplicat în cele din urmă copiilor, iar răspunsurile au fost analizate pe baza metodologiei Reinert și programului de analiză Iramuteq (analiză semantică de tip text-to-data). Literatura despre modul în care copii își construiesc și articulează diferite reprezentări ale realității sociale este la început, iar studiul a încercat să acopere această lipsă de date, analizând percepțiile și trăirile copiilor din timpul stării de urgență din Spania. Conform acestui studiu, copiii au înțeles riscurile asociate cu această pandemie și gravitatea situației, asociind COVID-19 ca un inamic nevăzut care a destabilizat starea normală a lucrurilor. Aceștia se tem de contactarea virusului, făcându-și griji că și-ar putea infecta bunicii, și apreciază activitatea medicilor pe care îi consideră cei mai importanți actori în lupta cu noul coronavirus. Copiii își asumă responsabilitatea de a-și proteja bunicii și declară că s-ar simți vinovați dacă aceștia ar contacta virusul din cauza lor.

Datele au mai relevat de asemenea că izolarea și distanțarea socială au produs sentimente contradictorii în rândul copiilor. Aceștia se simt pe de-o parte speriați, se confruntă uneori cu sentimente de singurătate, de plictiseală și chiar epuizare, în timp ce alții se simt mai degrabă în siguranță, calmi și fericiți împreună cu familiile lor. Copiii plasează nu doar virusul printre factorii negativi care au contribuit la această stare de lucru, ci și autoritățile și guvernul care au amplificat starea de nesiguranță și teamă prin măsuri de izolare la domiciliu, restricționarea accesului în afara casei și sancțiuni drastice pentru cei care nu au respectat măsurile guvernamentale, precum și persoanele care nu respectă măsurile de distanțare socială și care se expun riscului de infectare. Studiul a evidențiat faptul că elevii și copiii au înțeles gravitatea medicală a acestei pandemii și au resimțit din plin efectele izolării la domiciliu, experimentând sentimente de teamă și anxietate, asemenea adulților.

ITALIA

Segre, Giulia, Campi, Rita, Scarpellini, Francesca, Clavenna, Antonio, Zanetti, Michele, Cartabia, Massimo, and Maurizio Bonati (2020) "Interviewing children: the impact of the COVID-19 quarantine on children's changes in routine and psychological distress", *Psychology Pediatrics*, Published August 2020, DOI:10.21203/rs.3.rs-64515/v1: <https://assets.researchsquare.com/files/rs-64515/v1/6ecb08a5-6d9a-4298-82d8-b6011f70bdb5.pdf>.

Rezumat:

Studiul de față, realizat de Segre et al (2020), analizează impactul măsurilor de izolare la domiciliu și carantinare asupra elevilor din Milano, unul dintre cele mai afectate orașe din Italia în timpul primului val de infectări cu noul coronavirus. Aceștia au fost nevoiți să își întrerupă activitățile obișnuite timp de mai multe săptămâni, rămânând izolați la domiciliu împreună cu familia în cadrul unui regim strict de mobilitate în care deplasările au fost restrânse la cumpărături de primă necesitate. Învățământul s-a mutat în întregime cu procesul de predare în mediul online iar elevii au petrecut aproape tot semestrul în casă, departe de colegii lor, forțați să se adapteze la o situație pentru care nici autoritățile școlare și nici părinții lor nu erau pregătiți și asupra căreia aveau foarte puțin control.

Cu ajutorul video-conferințelor online, autorii au intervievat un grup compus din 82 de copii și adolescenți din regiunea Lombardia, Milano (dintre care 64, 6% locuiau în zona urbană a orașului Milano, în timp ce 35, 4% locuiau în zona metropolitană), cu vârste cuprinse între 6 și 14 ani, înscriși în învățământul primar și gimnazial, selectați cu ajutorul mai multor canale de comunicare (email, newsletter, website și rețele sociale). Înainte de colectarea datelor, ghidul de interviu a fost testat în cadrul unui studiu pilot, cu ajutorul a patru studenți iar la final participanții au fost întrebați dacă întrebările erau clare și suficiente de inteligibile și confortabile pentru elevi. În etapa următoare a studiului, elevii și părinții lor au fost intervievați acasă cu ajutorul platformei de întâlniri video Zoom. Interviuurile au explorat schimbările în rutina copiilor și adolescenților și reacțiile psihologice generate de școlarizarea acasă și restrângerea libertății de mișcare. Interviuurile s-au derulat între 18 Mai și 7 Iunie 2020, de-a lungul a 3 săptămâni, după momentul relaxării măsurilor de izolare socială. Părinții au fost implicați la începutul interviului pentru a-i ajuta pe copii să se prezinte și pentru a răspunde la câteva întrebări rapide despre contextul familial: dacă au existat cazuri COVID-19 în familie, dacă există tulburări de dezvoltare ale copilului (cum ar fi tulburări de învățare specifice/nevoi educaționale speciale), mediul de rezidență și tipul de școală frecventată de copil (școală privată publică).

Copiii au răspuns direct la partea principală a interviului, care a urmărit să înțeleagă felul în care aceste schimbări le-au afectat rutina zilnică și felul în care au dus la apariția unor probleme de ordin psihologic și emoțional. Întrebările au explorat apariția unor tulburări de ordin

comportamental, dificultăți de concentrare în timpul orelor online, dereglări ale somnului și scăderea poftei de mâncare, precum și apariția simptomelor asociate anxietății și depresiei. Analiza interviurilor a relevat că majoritatea elevilor (79, 3%) s-au confruntat cu dificultăți de concentrare, mai mult de jumătate (64, 6%) percepând orele online mult mai obositoare, în timp ce aproape jumătate dintre copiii și adolescenții intervievați (47, 3%) s-au simțit mai puțin dedicați școlii la distanță și au afișat semne asociate cu pierderea interesului pentru orele online. Schimbări legate de obiceiurile alimentare au fost observate la 63, 4% din elevi, aceste afectând cu precădere elevii din învățământul primar (OR = 0,38, 95% C.I: 0,152-0,966, p = 0,04). Mai mult de jumătate din eșantion (57,3%) au raportat schimbări ale regimului alimentare – aceștia au declarat că au mâncat mai mult și mai des în timpul stării de urgență, cu o creștere a consumului de junk food, gustări nesănătoase și dulciuri.

Elevii au raportat de asemenea schimbări importante și în privința somnului. 50 dintre respondenți (61%) au raportat modificări ale orelor de somn: majoritatea dintre ei au avut dificultăți în a adormi și s-au trezit de multe ori în timpul nopții. S-au culcat mai târziu decât înainte, dar din cauza lecțiilor online au trebuit să se trezească devreme, cam la aceeași oră la care se trezeau în timpul școlii derulate în condiții normale. Mai mult, aproape jumătate din eșantion (48,8%) au raportat că în timpul carantinei au dorit să doarmă în patul părinților lor din cauza sentimentelor de frică și anxietate. În ceea ce privește simptomele asociate apariției anxietății, 78% dintre elevii intervievați afișau simptome ale anxietății, iar 10% se confruntau cu o formă gravă de anxietate. Pe lângă toate aceste schimbări, elevii au relatat faptul că de-a lungul perioadei de izolare s-au enervat mult mai ușor, au manifestat oscilații subite de temperament, și au resimțit lipsa activităților extra-curriculare la care luau parte înainte.

Studiul încearcă să evidențieze asocierea dintre izolarea la domiciliu a elevilor și apariția simptomelor de anxietate, dereglări ale somnului și regimului alimentar și să semnaleze necesitatea unor măsuri de suport psihologic care să-i ajute pe elevi să depășească efectele acestei perioade și a unor viitoare perioade de izolare la domiciliu și carantinare.

CHINA

Duan Li, Shao Xiaojun, Wang Yuan, Huang Yinglin, Miao Junxiao, Yang Xueping, and Gang Zhu (2020) An investigation of mental health status of children and adolescents in China during the outbreak of COVID-19, *Journal of Affective Disorders* (2020), <https://doi.org/10.1016/j.jad.2020.06.029>.

Rezumat:

Studiul realizat de Duan et al (2020) urmărește să înțeleagă efectele epidemiei Covid-19 asupra sănătății mintale a copiilor și a adolescenților. Pentru colectarea datelor s-a folosit un eșantion de conveniență, compus din copii și adolescenți din diferite regiuni, printre care și provincia Hubei. Studiul surprinde răspunsurile a 359 de copii și 3254 de adolescenți, cu vârste cuprinse între 7 și 18 ani. Pentru realizarea chestionarelor a fost folosită Scala Spence pentru măsurarea anxietății la copii și Inventarul simptomelor asociate depresiei copiilor împreună cu Scala mecanismelor de

adaptare iar chestionarele au fost distribuite online cu ajutorul rețelelor sociale folosite de copii și adolescenți în China. Analiza datelor indică un nivel ridicat al anxietății în rândul celor mai mulți dintre cei chestionați, precum și semne clare de depresie în cazul a peste 22% dintre respondenți. Apariția depresiei este asociată de regulă cu factori precum dependența crescută de smartphone și Internet, precum și cu provincia Hubei ca mediu de rezidență. Cu toate că adolescenții și copiii sunt mai puțin predispuși să se infecteze sau să facă o formă gravă a bolii, autorii consideră că discursul autorităților și politicile publice trebuie să abordeze aceste afecțiuni și să se adreseze acestei categorii de vârstă prin măsuri concrete și calibrate nevoilor lor, intervenții cu atât mai importante cu cât anumite provincii se pot confrunța din nou cu rate ridicate de infectare și măsuri de izolare la domiciliu.

BRAZILIA

De Avila, Marla Garcia Andréia, Filho, Pedro Tadao Hamamoto, da Silva Jacob, Francine L., Alcantara Souza, Léia Regina, Berghammer Malin, Nolbris, Margaret Jenholt, Olaya-Contreras, Patricia and Stefan Nilsson (2020) "Children's Anxiety and Factors Related to the COVID-19 Pandemic: An Exploratory Study Using the Children's Anxiety Questionnaire and the Numerical Rating Scale", *International Journal of Environmental Research and Public Health*, vol. 17, doi:10.3390/ijerph17165757: <https://www.mdpi.com/1660-4601/17/16/5757>.

Rezumat:

Studiul realizat de De Avila et al (2020) a avut ca scop evaluarea prevalenței anxietății în rândul copiilor și a factorilor asociați acesteia în timpul aplicării măsurilor de distanțare socială din Brazilia. Rezultatele cercetării ne arată că pandemia COVID-19 a avut un impact semnificativ asupra vieții copiilor, generând niveluri crescute de anxietate și depresie. Studiul se bazează pe un set de date de tip transversal colectate cu ajutorul unui chestionar aplicat online în perioada aprilie – mai 2020.

În eșantion au fost incluși copii cu vârsta cuprinsă între 6-12 ani și tutorii lor – rol îndeplinit de cele mai multe ori de părinți, rareori de o altă rudă de gradul al doilea. Întrebările adresate copiilor au fost structurate în Chestionarul Măsurării Anxietății la Copii (CAQ; cu o grilă de evaluare cu valori de la 4-12) și Scala de Evaluare Numerică (NRS; cu o grilă de evaluare cu valori de la 0-10). Vârsta medie a copiilor este de 8,84 (\pm 2,05) ani iar eșantionul este compus din 157 de persoane de sex feminin și 132 de persoane de sex masculin. Pe baza CAQ \geq 9, analizele indică o prevalență a anxietății de 19,4% (n = 56), aceasta fiind mai mare în rândul copiilor cu părinți cu locuri de muncă cu grad ridicat de expunere la infecția cu noul coronavirus (lucrători comerciali, angajați ai serviciilor publice, asistente medicale, șoferi ai mijloacelor de transport în comun etc.) și în rândul celor care fost nevoiți să traverseze perioada de distanțare socială fără părinți.

Cu ajutorul analizei de regresie logistică au fost realizate mai multe asocieri de variabile, variabilele asociate cu valori ridicate ale CAQ fiind următoarele: distanțare socială fără părinți; mai multe persoane care locuiesc împreună în casă; și nivelul de educație al tutorilor. Pe baza NRS > 7, prevalența anxietății a fost de 21,8% (n = 63); cu toate acestea, nu s-au găsit asocieri

suficient de puternice între anumite variabile și scala de valori NRS. Aceste rezultate evidențiază riscurile la care sunt supuși copiii și elevii în această perioadă, propunând totodată măsuri calibrate pentru regândirea măsurilor de izolare a copiilor și de acordarea de sprijin specializat pentru depășirea acestor momente dificile.

INDIA

Saurabh, Kumar and Shilpi Ranjan (2020) "Compliance and Psychological Impact of Quarantine in Children and Adolescents due to Covid-19 Pandemic", *The Indian Journal of Pediatrics* (July 2020) 87(7):532–536, <https://doi.org/10.1007/s12098-020-03347-3>, <https://link.springer.com/content/pdf/10.1007/s12098-020-03347-3.pdf>.

Rezumat:

Studiul realizat de Saurabh și Ranjan (2020) analizează felul în care copiii au respectat măsurile de carantină în India și felul în care au resimțit impactul acestor măsuri la nivel psihologic. Autorii au intervievat 121 de copii și adolescenți cu vârste cuprinse între 9 și 18 ani, interviuri realizate în prezența familiei, dintre care o parte au trecut prin experiența unei perioade de carantină, în timp ce alții au fost nevoiți să respecte doar măsurile de distanțare socială. Media de vârstă a respondenților este 15, 4 ani, majoritatea dintre cei care au participat la studiu sunt de sex masculin (85, 12%), iar 30, 57 % dintre cei au fost nevoiți să stea în carantină au fost carantinați acasă, iar 77, 68% în centre special desemnate.

Rezultatele studiului arată că cei aflați în carantină au prezentat simptomele unor experiențe psihologice negative față de cei ne-carantinați, trăind sentimente acute de îngrijorare (68, 59%), neputință (66, 11%) și frică (61, 98%). Din cauza perioadei îndelungate a carantinei și a sentimentelor negative asociate cu această măsură, majoritatea copiilor și adolescenților nu au respectat în totalitate toate cerințele carantinei, în ciuda faptului că aceștia au fost frecvent verificați de autoritățile sanitare locale. Respectarea tuturor cerințelor a fost scăzută (7,43%), iar copiii și adolescenții aflați în carantină au prezentat o suferință psihologică mai mare decât copiii necarantinați. Cei mai mulți dintre cei intervievați (73, 55%) au înțeles că măsurile de carantină sunt impuse pentru a proteja comunitățile de infectarea cu virusul SARSC-CoV 2, în timp ce doar 51, 23% au răspuns că aceste măsuri sunt destinate protejării familiei și rudelor apropiate. Doar 16, 2% dintre cei intervievați au putut enumera scopul tuturor măsurilor de carantinare și distanțare socială. Conformarea copiilor și adolescenților la măsurile de carantină a variat de la 25, 61% (cei care au locuit și dormit singuri într-o cameră separată) până la 92, 56% (cei care nu au părăsit spațiul de carantinare pentru a socializa cu alte persoane). Proporția adolescenților care a respectat toate măsurile de carantinare care vizau protejarea propriei familii a fost de doar 10,71% (N = 13), în timp ce măsurile de carantinare care vizau protejarea comunității au fost respectate în proporție de 17, 35%. Când agregăm aceste valori putem vedea ca doar o proporție foarte mică a copiilor și adolescenților intervievați au respectat toate măsurile de carantinare. Deși aceste măsuri au reușit să reducă temporar răspândirea virusului, ele au generat probleme de ordin psihologic în rândul copiilor și adolescenților. Aceste probleme au fost amplificate de lipsa de suport resimțită în această perioadă și de faptul că membrii familiei au rămas fără locuri de

muncă. Mai mult, autorii chestionează eficiența acestor măsuri, în condițiile în care foarte puține restricții au fost respectate.

Alte studii

- Children's Commissioner for Wales/ Comisynydd Plant Cymru (2020) Coronavirus and Me, Welsh Government, Welsh Youth Parliament and Children in Wales: <https://bit.ly/3iOveYf>.

Studiul realizat în Țara Galilor măsoară atitudinea copiilor și adolescenților cu privire la pericolele generate de răspândirea noului coronavirus și percepția despre scopul măsurilor de distanțare și izolare socială impuse pe tot cuprinsul Marii Britanii. Au fost chestionați 23.700 de copii și tineri cu vârste cuprinse între 3 și 18 ani, de-a lungul a două săptămâni, după două luni de la impunerea restricțiilor. În timp ce restricțiile au afectat toate categoriile de vârstă și toate segmentele sociale, copiii au resimțit aceste măsuri în mod diferit de adulți. 37% dintre copiii și tinerii au participat la acest studiu au răspuns că nu sunt îngrijorați de situația actuală, 38% au avut același sentiment de îngrijorare pe care l-au avut cu o săptămână înainte, 12% s-au simțit mai îngrijorați și 14% mai puțin îngrijorați. Spre deosebire de alte contexte, starea de spirit a 58% dintre copii și tineri a fost mai degrabă pozitivă, copiii și tinerii simțindu-se fericiți și în siguranță de cele mai multe ori. Măsurile de izolare la domiciliu au fost percepute negativ atunci când au fost asociate cu imposibilitatea de a-și vedea prietenii (72%), membrii familiei care locuiesc la distanță de casă (59%) sau închiderea școlii (42%). Copiii și tinerii și-au exprimat opiniile legate de provocările ridicate de școala online prin 2000 de comentarii care rezumă experiențele personale acumulate în ultimele luni când au învățat de acasă. Mulți dintre aceștia au susținut faptul că le-ar plăcea să primească mai mult sprijin din partea școlii, să fie contactați mai des de profesori și au vorbit de asemenea, despre accesul la echipamentele electronice și suportul primit acasă, acces și suport care a variat în funcție de statutul socio-economic și nivelul de educație al părinților.

- Human Rights Watch (2020) Impact of Covid-19 on Children's Education in Africa, 3th Ordinary Session, African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child: <https://www.hrw.org/news/2020/08/26/impact-covid-19-childrens-education-africa>.

Studiul realizat de African Committee of Experts on the Rights and Welfare of the Child, Human Rights Watch, intitulat *Impact of Covid-19 on Children's Education in Africa* realizat în mai multe state de pe continentul African a intervievat peste 50 de elevi, studenți și părinți cu privire la experiențele trăite în timpul măsurilor de izolare și distanțare socială și la imposibilitatea de a

merge la școală după decizia guvernelor de a suspenda activitatea școlară a celor mai multe unități de învățământ. Experiența elevilor a fost una dificilă. Cei mai mulți au avut dificultăți cu învățământul online din cauza lipsei de acces la internet și echipamente electronice, în timp ce alți elevi au afirmat că au fost nevoiți să învețe singuri din cauza lipsei de posibilități a școlilor de a le acorda orice fel de suport în această perioadă. Un oficial al Ministerului Educației din Congo, a afirmat clar în timpul interviurilor că pe continentul African „*Copiii nu învață deloc în această perioadă*”. Acest lucru se datorează lipsei de infrastructură – multe familii nu au acces la electricitate, internet, echipamente electronice iar guvernele nu au resursele pentru a construi această infrastructură într-un timp scurt. Pentru elevi una dintre problemele cele mai mari a fost imposibilitatea de a interacționa cu profesorii, aceștia fiind sfătuiți să studieze singuri, acasă. O tânără de 13 ani din Kinshasa a afirmat în cadrul interviurilor că a primit un manual din partea școlii, după ce acesta a fost închisă, după care nu a mai avut contact cu niciun profesor timp de mai multe luni. Studiul individual este dificil, în special pentru materii precum matematica, unde elevii au nevoie de îndrumare din partea profesorilor. Atunci când a fost întrebat despre contactul cu profesorii săi, un elev de 14 ani din Kenya a precizat că părinții lui și profesorii comunică de regulă de două ori pe lună prin intermediul aplicației Whatsapp, însă acest lucru evidențiază de fapt o lipsă de comunicare profundă între profesori și elevi. O altă elevă din Maroc susține că profesorii cu care a făcut școala online au întâmpinat probleme legate de accesul la internet, iar de cele mai multe ori, atunci când cursurile erau ținute online, jumătate din clasă nu participa sau nu putea să participe. Foarte mulți dintre elevii intervievați au experimentat în ultimele luni sentimente de stres accentuat, anxietate, izolare și depresie. Închiderea școlilor în cele mai multe state din Africa a evidențiat inegalitățile digitale cu care se confruntă copiii din această zonă în comparație cu alte state dezvoltate sau în curs de dezvoltare. Cele mai vulnerabile grupuri de copii în această perioadă conform studiului sunt: **copiii care locuiesc în zonele rurale**, aceste zone sunt deconectate de la infrastructura modernă și nu dispun de resurse suficiente pentru continuarea cursurilor în urma închiderii școlilor din lipsa conexiunii la internet; **copiii cu dizabilități**, această categorie nu are nicio șansă de a continua cursurile în mediul online, deoarece au nevoie de un mod de predare special; **copiii care trăiesc într-o sărăcie extrem de mare**, chiar și înainte de pandemie această categorie de copii locuiau în condiții extrem de precare, agravate și mai mult de actuala pandemie; **copiii care provin din țări afectate de conflicte armate**, mai mulți copii au declarat că „nu au acces la școală”, chiar de dinainte de declanșarea acestei pandemii; **fetele**, sunt mai vulnerabile decât băieții, datorită normelor culturale care le impun responsabilitatea îngrijirii copiilor și realizarea a numeroase treburi casnice; **copiii care sunt nevoiți să muncească**, odată cu închiderea școlii, mai mulți elevii au ajuns să lucreze, fapt ce îi poate aduce mai aproape de abandonul școlar. **Raportul** recomandă redeschiderea școlilor imediat ce situația sanitară este sub control, cu o planificare atentă a măsurilor de distanțare socială, și investiția în crearea unei infrastructuri moderne și în alfabetizarea digitală a populației, pentru reducerea decalajelor de dezvoltare și acces la educație.

- Van Lancker, Wim și Zachary Parolin (2020) "COVID-19, school closures, and child poverty: a social crisis in the making", The Lancet, Vol. 5, Issue 5, DOI:[https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(20\)30084-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(20)30084-0).

Acest studiu poate fi citit ca un „systematic review” al altor rapoarte despre efectele COVID-19 asupra educației și bunăstării copiilor din Europa și SUA. UNESCO estimează că 138 de țări au

închis școlile la nivel național, iar alte câteva țări au implementat închideri regionale sau locale. Aceste închideri de școli afectează educația a 80% dintre copiii din întreaga lume. Deși eficacitatea acestor măsuri este în continuare discutată, faptul că școlile sunt închise pentru o perioadă lungă de timp ar putea avea consecințe extrem de dăunătoare asupra sănătății și performanțelor educaționale ale copiilor care trăiesc în sărăcie și ar putea exacerba inegalitățile existente. Autorii discută două dintre aceste procese sau consecințe care afectează deja copiii săraci din SUA și Europa prin care închiderea școlilor. În primul rând, închiderea școlilor exacerbează nesiguranța alimentară. Pentru mulți elevi care trăiesc în sărăcie, școlile nu sunt doar un loc unde învață și socializează, ci și un loc unde primesc o masă sau mai multe mese calde. Cercetările arată că prânzul școlar este asociat cu îmbunătățiri ale performanței academice, în timp ce insecuritatea alimentară (inclusiv dietele neregulate sau nesănătoase) este asociată cu un nivel scăzut de educație și riscuri substanțiale pentru sănătatea fizică și bunăstarea mentală a copiilor. Numărul copiilor care se confruntă cu insecuritatea alimentară este substanțial. Potrivit Eurostat, 6,6% din familiile cu copii din Uniunea Europeană și 5,5% din familiile din Marea Britanie nu își pot permite o masă cu carne, pește sau un echivalent vegetarian de calitate în fiecare a doua zi. Datele comparabile din SUA ne arată că în 2018, 14% din familiile cu copii din această țară s-au confruntat cu insecuritatea alimentară și imposibilitatea de a-și permite consumul alimentelor proaspete și de calitate.